

Pranciškus Gričius, VU Filosofijos institutas

Aristoteliškojo esencializmo atgarsiai šiuolaikinėje analitinėje modalinėje metafizikoje

Pranešime, norint parodyti aristoteliškojo esencializmo aktualumą, aptariama šiuolaikinės analitinės modalinės metafizikos atsiradimo bei vystymosi istorija. Paruošiamąjį darbą šios tradicijos atsiradimui parengė Quine'as, savo straipsniu „Apie tai, kas yra“ (Quine 1948), į analitinės filosofijos atstovų svarstomų problemų akiratį sugrąžinęs metafizinius klausimus. Šiuolaikinės analitinės modalinės metafizikos atsiradimas sietinas su Kripkės formalios galimų pasaulių semantikos kvantorinei modalinei logikai sukūrimu (Kripke 1963). Ši semantika sudarė sąlygas: (1) parodyti, jog modalumai (galima ir būtina) yra ne metalingvistinės, o metafizinės prigimties; (2) vienareikšmiu būdu suformuluoti modalinės metafizikos teiginius; (3) išplėtoti esencialistines teorijas, besiremiančias modaline esminių savybių analize (Kripke 1980, Plantinga 1974, 1976). Pranešime bus eksplikuojami aristoteliškojo esencializmo gynėjų kontrargumentai (Fine 1994) šioms modaline esminių savybių analize besiremiančioms esencialistėms teorijoms.

Fine, K., 1994. Essence and Modality: The Second Philosophical Perspectives Lecture. *Philosophical Perspectives* 8: 1–16.

Kripke, S. A., 1963. Semantical Considerations on Modal Logic. *Acta Philosophica Fennica* 16: 83– 94. Kripke, S. A., 1980. *Naming and Necessity*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Plantinga, A., 1974. *The Nature of Necessity*. Oxford: Clarendon Press. Plantinga, A., 1976. Actualism and Possible Worlds. *Theoria* 42: 139–160. Quine, W. V. O., 1948. On What There Is. *The Review of Metaphysics* 2(5): 21–38.